

KABOUTERPAD

LENTE

Natuurtuin De Zandkamp

Welkom in Natuurtuin De Zandkamp!

Onze mooie tuin, met prachtige planten, bomen en struiken.
Maar ook met dieren: vogels, vlinders, bijen...
's Nachts scharrelen hier egels, en af en toe komt er ook een vos;
en in de lente en zomer lopen er fazanten tussen de planten.
Maar om die te zien moet je wél geluk hebben.

Weet je wie hier ook al jaren wonen? De **Natuurtuin-kabouters!**
Dit zijn er een paar:

Bollebuik

Hoplala

Puntmuts

Wede

Het zijn hele harde werkers en met elkaar houden ze de tuin mooi.
Net als de mensen die hier regelmatig komen werken.
Maar je weet hoe kabouters zijn hè, je ziet ze eigenlijk nooit.
Alleen als je heel veel geluk en een beetje fantasie hebt,
kun je er soms een glimpje van zien.

Straks gaan jullie een **tocht** maken door de tuin. **Nummers** wijzen de weg
en in het boekje staat wat je bij elk nummer mag doen.

Gebruik je handen en voeten, je ogen, oren en neus maar goed!

Veel plezier onderweg!

Opdracht 1 Kabouter Bollebuik

bij de banken

Oewaahhhh...

Kabouter Bollebuik moet even geeuwen.

Hij heeft zo hard gewerkt daarnet.

Daar moet hij echt even van uitrusten.

En naar de vogels **luisteren**, dat doet hij het liefst.

Doen jullie maar met hem mee:

**hij gaat heerlijk op de bank zitten, legt z'n handen op z'n bolle buik
en laat z'n benen eens even lekker wiebelen.**

Dan ogen dicht en luisteren maar!

Hoor je de vogels?

Hoor je ook verschillende vogels?

Sommige tjilpen; anderen fluiten kort; en weer anderen maken er een prachtig melodietje van...

Als je je ogen weer open doet, kun je dan ook vogels zien?

In de bomen misschien..

Of hoog in de lucht...

Wat zie je nog meer in de lucht?

Als er wolken zijn: hoe gaan de wolken?

Zijn ze groot of klein? Waar lijken ze op?

Kabouter Bollebuik fantaseert er graag bij als hij naar de wolken kijkt:
soms ziet hij een boot, of een berenkop, of... **Wat zien jullie?**

Opdracht 2 Bijen

op de vlinder

Onze **Natuurtuin-kabouters** zijn heel goede vriendjes met de **bijen**.

Zij zijn ook harde werkers! Het is een drukte van belang bij de bijenkasten.

Er zijn bijen die net terug komen van **boodschappen doen**:

nectar en stuifmeel halen bij de bloemen. Daar maken ze in de kast **honing** van.

Bij de deur - de **in- en uitgang** onderin de kast- is het een drukte van belang.

Kijk maar eens goed naar de plank bij de ingang van een kast.

Waar vliegen de bijen heen?

Waar komen ze vandaan?

Er zijn bijen die **nét** aankomen en naar binnen gaan.

En bijen die juist wegvliegen.

Maar ook bijen die een beetje blijven rondhangen:

Dat zijn de jonkies die voor het eerst buiten komen en de weg nog niet weten.

Ze kijken en ruiken net zo lang tot ze hun eigen kast goed kennen.

Zodat ze straks niet bij de burens naar binnen gaan!

Kun je ze (ogen dicht) ook horen zoemen?

Hoeveel kasten zie je?

Opdracht 3 Kriebelbeestjes

met een loepje

Elke ochtend gaat kabouter **Hoplala** haar rondje doen bij de kriebelbeestjes. Die wonen graag een beetje in het **donker**.

Onder de schors van bomen bijvoorbeeld. Of onder bladeren of stukken **schors** op de grond.

Dan klopt zij zachtjes aan en draait de schors even om, om te zien of het daaronder allemaal nog goed gaat.

Julie mogen dat ook wel een keertje doen.

Welke beestjes zie je? Bekijk ze goed van dichtbij, maar zachtjes!

Zet daarna de beestjes weer terug en dek ze toe met de schors.

Zo blijft het daar lekker donker!

Opdracht 4 Vingerversje

Hompeltje en Pompeltje die klommen op een berg.
Hompeltje was een kabouterdje en Pompeltje een dwerg.
Ze klommen al hoger en hoger, tot boven in het topje
en ze schudden met hun kopje.
Toen zijn ze de berg in gekropen
en niemand heeft ze meer zien lopen.
Daar liggen ze nu,
op één oor.
Sssttttt, ik gelóóf, dat ik ze hoor...

De hele winter slapen ze door.
Maar in de lente:
daar zijn ze weer hoor!

*je duimen kruipen omhoog
*één duim, tweede erbij
*tot boven je hoofd omhoog
*duimen op en neer
*vingers om je duimen(vuist)
*je vuisten achter je rug

*zacht snurken

*handen weer open terug,
duimen laten zien

Opdracht 5 Kabouter Puntmuts

bij de struiken

Ken je **kabouter Puntmuts** al? Hij is hier de **bos**-kabouter.
En net zoals kabouter Puntmuts dikwijls doet, maken ook wij een wandeling door het bos.

Kabouter Puntmuts komt hier vooral als het koud is en hij **hout gaat hakken of zagen** voor de kachel in zijn kabouterhuisje.
Voor **aanmaakhoutjes** gebruikt kabouter Puntmuts **kleine takjes**.
Die zitten aan **struiken**.

Struiken zijn niet zo hoog en dik als bomen. Een kabouter kan daar goed bij.

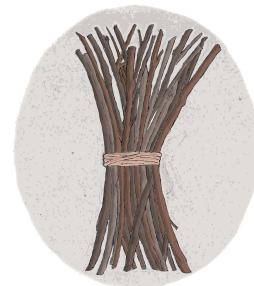
Zie je hier ook struiken?

Zijn ze allemaal hetzelfde? Kijk naar:

- de bloemen
- de bladeren
- de takken

Hoe voelen ze?

Ruiken ze anders?

Opdracht 6 Bomen

in het bos

Bomen zijn best wel **verschillend**.

Voor het kachelhout zoekt kabouter Puntmuts een geschikte **boom** uit.
De ene is goed te gebruiken om meubeltjes van te maken, de andere is beter voor brandhout.

Welke verschillende bomen zie je?

Zie en voel maar eens de verschillen van de schors.

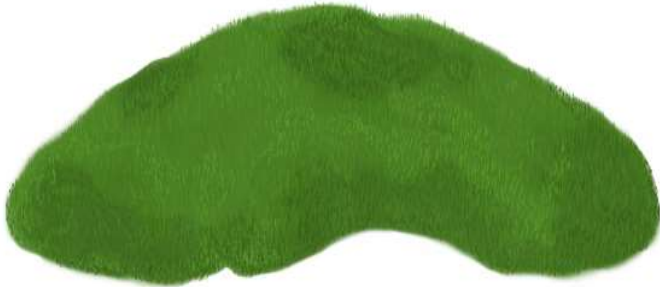
Hoe verschillen de blaadjes?

Kijk eens of ze verschillend zijn in dikte en lengte en vorm.

Opdracht 7 Mossen

bij de bomen

Mossen zijn net kussentjes.

Soms gaat kabouter Puntmuts daar lekker even met zijn rug tegenaan zitten. Dat is zo heerlijk zacht.

Op welke bomen zitten er mossen?

Zijn ze allemaal hetzelfde?

Hoe voelen ze?

Wat voor kleur hebben ze?

Kabouter Puntmuts loopt vaak het liedje te zingen van 'Onder hele hoge bomen'.

Kennen jullie dat liedje ook?

Laat eens horen dan!

Onder hele hoge bomen
In een groot kabouterbos
Staat een lief en aardig huisje
Zomaar midden op het mos

'k Zou er best in willen wonen
Maar ik ben al veel te groot
't Is gebouwd voor de kabouters
Met hun jas en mutsje rood

's Avonds bij het donker worden
Is het helemaal niet naar
Want dan zitten de kabouters
Heel gezellig bij elkaar

Ieder op zijn eigen bankje
Met een kaarsje in de hand
En dan is het zo gezellig
In kabouter-sprookjesland

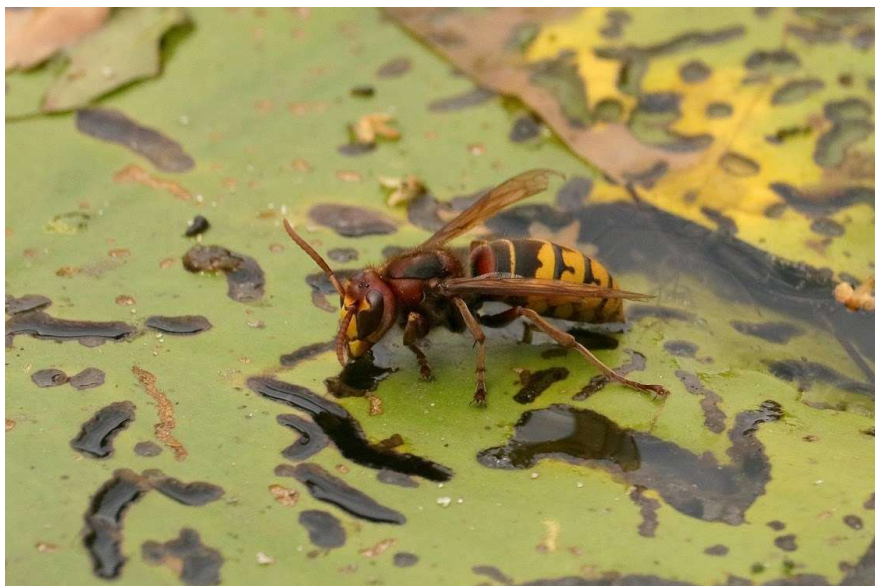
Tekst en muziek: A. Zandetma en Van der Meer

Opdracht 8 Water

bij de vijver

We volgen het spoor van kabouter Puntmuts en zo komen we bij de **vijver** aan. Hier komen de bijen en ook wespen water **drinken**. Soms kun je ze dat zien doen.

Er wonen hier af en toe ook echte waterdieren, bijvoorbeeld **eenden**, en **waterhoentjes**.

Zijn die er nu ook? En hebben ze jonkies?

Zie je ook kikkervisjes?

Dat zijn **babykikkers**, ze hebben nog geen pootjes, wel een staart, waarmee ze goed kunnen zwemmen.

Kunnen jullie springen als een kikker? En waggelen als een eend?

Opdracht 9 Kijken

bovenaan de trap

Hier staan ze graag, onze natuurtuin-kabouters, om over de hele tuin heen te kunnen kijken.

Ze zetten hun **verrekijkertjes** aan de ogen (**met handen kijker maken**) en kijken zo de hele tuin langs.

Kijk maar mee: zoek de

- gele bloemen...
- rode...
- blauwe...
- witte...

Zoek eens naar

- vlinders...
- vogels...
- mensen...

Waar zie je de hoogste boom?

Draai je eens om: wat kun je nu zien?

- de vijver; wat kun je daarvan zien?
- het bos erachter; *zijn alle bomen even hoog?
*hebben ze allemaal dezelfde kleur?

Kijkertjes weg en draai je maar weer om!

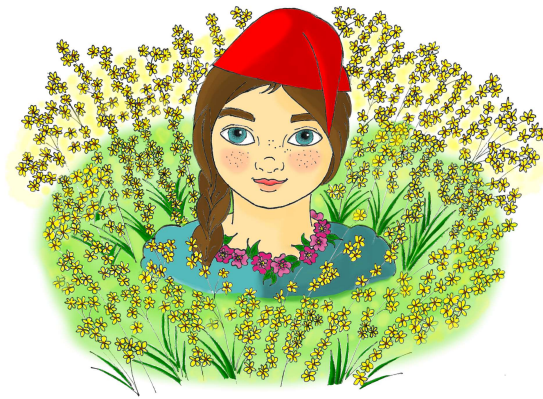
Spannend: Durf je met z'n tweetjes handen vast naar beneden te lopen, waarbij de één de ogen dicht heeft en de ander leidt?

Halverwege draai je het om: wie leidde doet nu de ogen dicht en de ander leidt naar beneden. Voorzichtig met elkaar!

Opdracht 10 Kabouter Wede

met een loepje

Natuurtuin-kabouter Wede is dol op bloemen; ze vindt alle kleuren prachtig! En het liefst kijkt ze uren naar hun hartjes, met de stampers en stuifmeeldraden.

Kijk maar met haar mee! Van heel dichtbij met het loepje.
Welke kleuren zie je?
Welke verschillen zie je?
Ruiken de bloemen ook?

Wede houdt van tellen.
Tel jij mee? Kies een bloem uit.
Hoeveel bloemblaadjes zie je?
En bij andere bloemen?

Opdracht 11 Insectenhotel

kijken van dichtbij

Vanmorgen vroeg was **kabouter Bollebuik** hier nog bij het **insectenhotel**, om te kijken of er nog kamers vrij waren voor z'n vriendje Kleine Wespy. Kleine Wespy is niet zo groot en wil graag alleen wonen. Er waren nog genoeg kamers over.

Kijken jullie ook maar eens: zijn er nog open stengels?
En zien jullie ook dichte holletjes?

Daar wonen onder andere **metselbijtjes**. Ze maken hun nestje in de holle stengels. Pissebedden wonen graag onderin, lekker vochtig en donker.

Een insectenhotel is veilig en warm.

Als jij in dit hotel een plekje zou mogen uitzoeken, waar zou jij dan willen wonen, als je een bijtje of wespje was?

Opdracht 12 Nestkastjes

bij de bomen

Kijk hier maar eens goed naar de bomen.
Zet je handkijkertjes maar op je neus!
Wat zie je voor bijzonders? (nestkastjes)
Zijn ze allemaal hetzelfde?
Wat is er anders?

Deze kastjes zijn van verschillende vogels. Dat kun je zien aan de **ingang** van een kastje. Elke vogel houdt weer van iets **anders**. Zo klein als een euro voor de pimpelmees. De koolmees heeft het rondje liever iets groter. Het winterkoninkje nestelt het liefst laag bij de grond.

Als je heel stil luistert kun je misschien wel jongen horen piepen en tjilpen in een kastje.

Als het heel stil en rustig is in de bomen en kastjes dan zijn de jongen misschien al uitgevlogen.

Kun je ze zien, of horen, in de bomen of in de lucht?
Hoeveel nestkastjes kun je vinden?

Mei 2021
© NMP-Ermelo
Foto's Hans Pieters
Tekeningen Marieke Pieters
Samenstellers Joke Pieters en Francisca Meijsser
Uitgave Stichting Natuur- en MilieuPlatform Ermelo